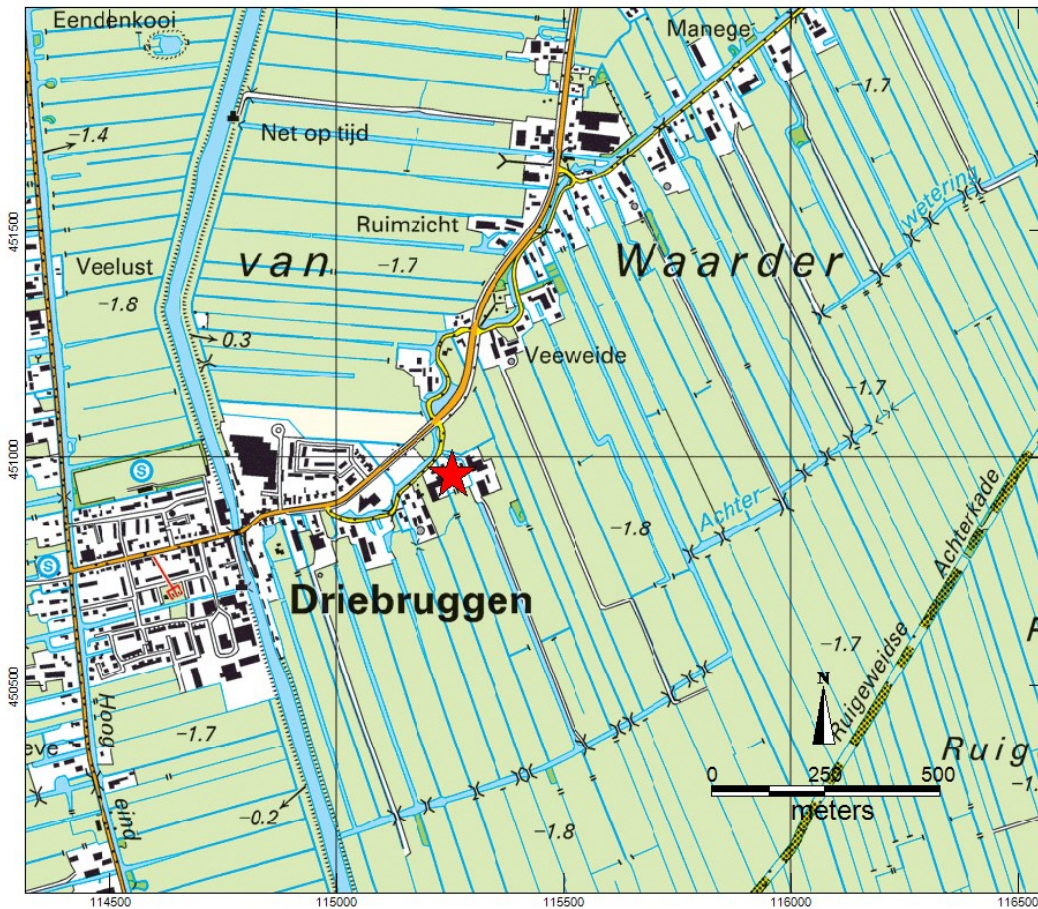

Waarder, Westeinde 65
(Gemeente Bodegraven
Reeuwijk)

*Een verkennend en karterend
booronderzoek*

ArGeoBoor rapport 1217
auteur: L.C. Nijdam (senior
prospector)

paraaf voor vrijgave
datum: 8 april 2013

Opdrachtgever:
Bureau voor Archeologie

ISSN:2351-9975

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting.....	3
1 Inleiding.....	4
1.1 Kader.....	4
1.2 Doel en Vraagstelling.....	4
1.3 Administratieve gegevens.....	4
2 Gegevens plangebied.....	5
2.1 Beschrijving plangebied.....	5
2.2 Voorziene ontwikkeling.....	5
3 Archeologische verwachting.....	6
4 Archeologisch veldonderzoek.....	6
4.1 Methode.....	6
4.2 Resultaten.....	6
5 Synthese.....	7
6 Conclusies.....	7
7 Aanbeveling/Selectieadvies.....	8
Literatuur.....	9
Bronnen Geraadpleegde Kaarten.....	9
Bijlage 1 boorbeschrijvingen	

Samenvatting

In opdracht van Bureau voor Archeologie heeft ArGeoBoor een verkennend en karterend booronderzoek uitgevoerd op het Westeinde 65 te Waarder (gemeente Bodegraven-Reeuwijk). De aanleiding van het onderzoek is de sloop van de bestaande bebouwing en de bouw van een nieuwe woning met garage. Hierbij bestaat de kans dat de bodem geroerd wordt op plaatsen waar dit mogelijk nog niet eerder gebeurd is en eventueel aanwezige archeologische resten verstoord zullen gaan worden. Het onderzoek is een vervolg op een reeds uitgevoerd bureauonderzoek.

De onderzoekslocatie ligt in een komgebied waar veen en kleig veen kunnen worden verwacht. Dit komgebied heeft een lage verwachting voor alle periodes vóór de late middeleeuwen. Door de ligging in het historisch bewoningslint Zwartendijck/Westeinde heeft het plangebied een hoge verwachting voor archeologische resten uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd. Er zijn echter geen aanwijzingen dat er op de locatie bebouwing aanwezig is geweest tot het eind van de 19^e eeuw. Wel kunnen off-site resten worden verwacht van omliggende (historische boerderijen, met name van het naastgelegen Hof van Waarder.

Ter plaatse van de huidige bebouwing zijn mogelijke archeologische resten waarschijnlijk verstoord. De nieuwbouw vindt echter grotendeels plaats op het onbebouwde deel. Archeologische resten worden direct onder de bouwvoor verwacht.

Uit het veldonderzoek is gebleken dat in het plangebied, overeenkomstig de verwachting, komafzettingen aanwezig zijn bestaande uit kleig veen. In de top van dit natuurlijke pakket zijn geen archeologische indicatoren vastgesteld, die wijzen op archeologische resten ter plaatse. Op deze natuurlijke afzettingen ligt een geroerde laag met aanwijzingen voor recente ouderdom. De archeologische verwachting voor het onderzochte gebied kan worden bijgesteld naar laag.

Er wordt aanbevolen om in het plangebied Westeinde 65 te Waarder geen archeologisch vervolgonderzoek uit voeren.

Ondanks dat het onderzoek zorgvuldig is uitgevoerd, kan op basis van de aard van de onderzoeksmethode niet worden uitgesloten dat tijdens graafwerkzaamheden alsnog archeologisch resten worden aangetroffen. ArGeoBoor wijst erop dat men bij bodem versturende activiteiten verplicht is om eventuele vondsten en grondsporen te melden bij de Minister van OCW conform artikel 53 van de Monumentenwet uit 1988. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Bodegraven - Reeuwijk.

1 Inleiding

1.1 *Kader*

In opdracht van Bureau voor Archeologie heeft ArGeoBoor een verkennend en karterend booronderzoek uitgevoerd op het Westeinde 65 te Waarder (gemeente Bodegraven-Reeuwijk). De aanleiding van het onderzoek is de sloop van de bestaande bebouwing en de bouw van een nieuwe woning met garage. Hierbij bestaat de kans dat de bodem geroerd wordt op plaatsen waar dit mogelijk nog niet eerder gebeurd is en eventueel aanwezige archeologische resten verstoord zullen gaan worden. Het onderzoek is een vervolg op een reeds uitgevoerd bureauonderzoek.¹

1.2 *Doel en Vraagstelling*

Het doel van het verkennend booronderzoek is het vaststellen van de bodemopbouw om uitspraken te kunnen doen over de aan-of afwezigheid van archeologische niveaus en mogelijke bodemverstoringen binnen het plangebied. De volgende vragen staan bij het onderzoek centraal:

- Wat is de bodemopbouw in het plangebied?
- Is de bodem nog intact?
- Zijn nog archeologische waarden te verwachten binnen het plangebied?
- In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen graafwerkzaamheden?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, zo ja welk type onderzoek?

Doel van het karterend booronderzoek is het opsporen van archeologische indicatoren in de bij het verkennend onderzoek aangetroffen archeologisch kansrijke lagen. Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.2 (Centraal College van Deskundigen Archeologie, 2011).

1.3 *Administratieve gegevens*

Projectnaam	Westeinde 65 te Waarder
Toponiem:	Westeinde 65
Plaats	Waarder
Kadastrale nr.	Gemeente waarder, sectie C, nr. 221
Provincie:	Zuid-Holland
Gemeente:	Bodegraven & Reeuwijk
Opdrachtgever:	Bureau voor Archeologie
Contact persoon:	A. de Boer e-mail: info@bureauvoorarcheologie.nl
Bevoegd gezag:	Gemeente Bodegraven-Reeuwijk
Adviseur bevoegd gezag	Milieudienst Midden-Holland

¹ Wullink 2012

Coördinaten plangebied	115.251/ 450.984 115.279/ 450.990 115.292/ 450.961 115.263/ 450.950
Oppervlakte:	circa 1.200 m ²
Kaartblad:	31D
Onderzoekmeldingsnummer:	56213
Onderzoeknr.	45670

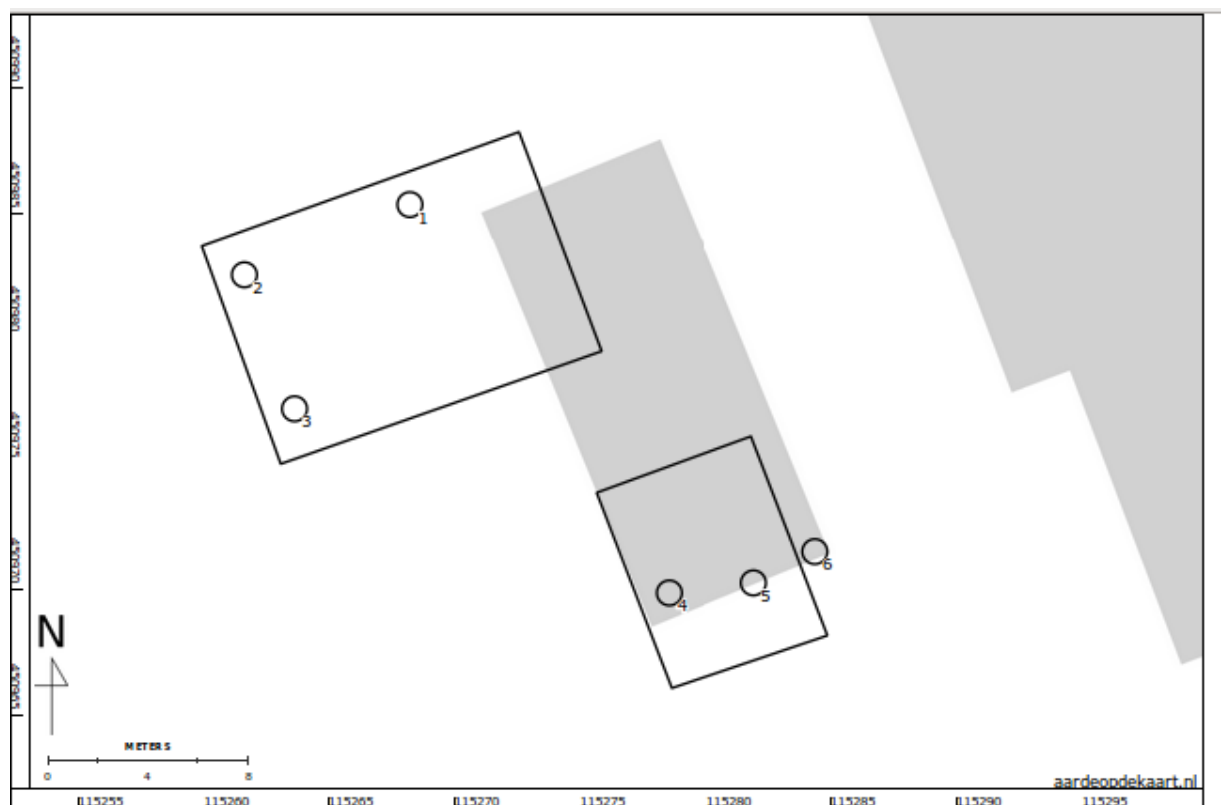
2 Gegevens plangebied

2.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied betreft is gelegen op het perceel Westeinde 65 te Waarder (zie afbeelding op de voorkant).² Dit adres is dicht bij de kern van Driebruggen gelegen. Het plangebied is bebouwd met een woning met diverse bijgebouwen.

2.2 Voorziene ontwikkeling

De bestaande bebouwing wordt afgebroken, waarnaar er het perceel een woning met garage wordt gebouwd. Hierbij zal de bodem verstoord worden op plaatsen waar dit mogelijk nog niet eerder gebeurt is.

Afbeelding 1: detail van het plangebied met de boorlocaties, bestaande bebouwing(grijs) en nieuwbouwlocaties (zwarte omtrekken).

² Kadaster 2012

3 Archeologische verwachting

De onderzoekslocatie ligt in een komgebied waar veen en kleig veen kunnen worden verwacht. Dit komgebied heeft een lage verwachting voor alle periodes vóór de late middeleeuwen. Door de ligging in het historisch bewoningslint Zwartendijck/Westeinde heeft het plangebied een hoge verwachting voor archeologische resten uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd. Er zijn echter geen aanwijzingen dat er op de locatie bebouwing aanwezig is geweest tot het eind van de 19^e eeuw. Wel kunnen off-site resten worden verwacht van omliggende (historische boerderijen, met name van het naastgelegen Hof van Waarder.

Ter plaatse van de huidige bebouwing zijn mogelijke archeologische resten waarschijnlijk verstoord. De nieuwbouw vindt deels plaats op het onbebouwde deel. Archeologische resten worden direct onder de bouwvoor verwacht.

Volgens de gemeentelijke beleidsadvieskaart heeft het bewoningslint langs het Westeinde een medebestemming Archeologische Waarden 2 (AW2) en dient een karterend inventariserend veldonderzoek door middel van boringen te worden uitgevoerd bij plangebieden groter dan 100 m² en verstoringen dieper dan 40 cm. Dit karterend onderzoek dient om eventuele resten uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd op te sporen.³

4 Archeologisch veldonderzoek

Het veldonderzoek is uitgevoerd door dhr. A. de Boer (senior prospector).

4.1 Methode

Veldinspectie

Bij een veldinspectie wordt gelet op hoogteverschillen en andere zaken die van belang kunnen zijn voor de archeologische verwachting van het plangebied.

Verkenkend en Karterend booronderzoek

In het plangebied zijn 6 boringen (nrs 1/t/m 6) gezet met Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een guts met een diameter van 3 cm. De boringen zijn tot minimaal 200 cm –mv uitgevoerd. Een boring is dieper doorgezet tot 400 cm –mv voor het bepalen van de diepere ondergrond. De opgeboorde grond is lithologisch beschreven conform de NEN 5104.⁴

De archeologisch belangrijke kenmerken en indicatoren, zoals genoemd in de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB) zijn, indien aanwezig beschreven.⁵

4.2 Resultaten

Veldinspectie

Uit de veldinspectie zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen, die het veldonderzoek door middel van boringen hebben beïnvloed.

³ Gekopieerd uit Wullink 2012

⁴ Nederlands Normalisatie-instituut 1989

⁵ Bosch 2007

Verkennd en Karterend booronderzoek

De boorbeschrijvingen zijn opgenomen in bijlage 1. De boorlocaties zijn aangegeven in afbeelding 1.

Bodemopbouw

In de boringen 2 t/m 5 bestaat de ondergrond in het plangebied tussen ca. 100 cm en 400 cm diepte uit zwak kleiig veen. Het veen bevat resten van zegge, riet en hout. Op het veen is in bijna alle boringen een laag klastisch materiaal, hoofdzakelijk klei met een zandige of siltige bijmenging aangetroffen. Deze laag is in alle boorprofielen gevlekt en heeft diverse recente antropogene bijmengingen: puin, baksteen, steen, sintels en wordt derhalve als een verstoorde/opgebrachte laag beschouwd.

Boring 1 is driemaal verplaatst, maar stuitte driemaal op 80 cm diepte een harde laag. In boring 6 ontbrak het klastische pakket en bestond het de bodem in zijn geheel uit veen. Al het opgeboorde bodemmateriaal is kalkloos. Archeologische indicatoren zijn niet aangetroffen.

De bodem in het plangebied is op de meeste plaatsen omgewerkt tot ca. 100cm. Omdat onder deze verstoorde/opgebrachte laag nergens archeologische indicatoren zijn aangetroffen is het aannemelijk dat er geen archeologische niveau in het plangebied (meer) aanwezig is en dat de kans klein is dat archeologische waarden aanwezig zijn.

Archeologische indicatoren

Bij het karterend booronderzoek zijn naast de hierboven genoemde recente antropogene bijmengingen geen archeologische indicatoren, die wijzen op de aanwezigheid van archeologische resten, waargenomen.

5 Synthese

In het plangebied zijn overeenkomstig de verwachting komafzettingen aangetroffen bestaande uit kleiig veen. In de top van dit natuurlijke pakket zijn geen archeologische indicatoren vastgesteld, die wijzen op archeologische resten ter plaatse. De archeologische verwachting voor het onderzochte gebied kan worden bijgesteld naar laag.

6 Conclusies

- Wat is de bodemopbouw in het plangebied?
De bodemopbouw bestaat uit een laag van circa 1 meter dik uit geroerde, waarschijnlijk opgebrachte grond op kleiig veen(bos-zeggeveen).
- Is de bodem nog intact?
De bovenzijde is verstoord, het onderliggende veen is intact, maar er is geen archeologisch niveau in de vorm van een stevige bodem of veraarde veenlaag aanwezig.
- Zijn archeologische waarden te verwachten in het plangebied? *Nee, er is binnen de geboorde diepte geen bodemlaag aangetroffen waarin archeologische resten worden verwacht.*

- In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen graafwerkzaamheden? *Niet van toepassing, evenals de overige vragen uit de inleiding.*

7 Aanbeveling/Selectieadvies

Er wordt aanbevolen om in het plangebied Westeinde 65 te Waarder geen archeologisch vervolgonderzoek uit voeren.

Ondanks dat het onderzoek zorgvuldig is uitgevoerd, kan op basis van de aard van de onderzoeksmethode niet worden uitgesloten dat tijdens graafwerkzaamheden alsnog archeologisch resten worden aangetroffen. ArGeoBoor wijst erop dat men bij bodem verstorende activiteiten verplicht is om eventuele vondsten en grondsporen te melden bij de Minister van OCW conform artikel 53 van de Monumentenwet uit 1988. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Bodegraven - Reeuwijk.

Literatuur

Bosch, J.H.A., 2008: Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1. Op basis van de Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 5.2. Deltares-rapport 2008-U-R0881/A.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989: Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters, Nederlands Normalisatie-instituut Delft.

Wullink, A.J., 2012: Een archeologisch bureau-onderzoek voor het Westeinde 65 in Waarder, gemeente Reeuwijk-Bodegraven (ZH). ARC-rapportnr. 2012-143.

Bronnen Geraadpleegde Kaarten

Kadaster 2012: Topografische ondergrond van Nederland schalen 1: 25.000.
<http://www.kadaster.nl/top10nl> (open data).

Bijlage 1 boorbeschrijvingen

Boring	X (m RD)	Y (m RD)	Laaggrens onder (cm mv)	Textuur	kalk	kleur	Overig
1			40	Veen, mineraal arm	kalkloos	Bruin-zwart	Tuinaarde
			80	Klei, matig zandig	kalkloos	Grijs-zwart	Spoor puinresten, spoor stenen, omgewerkt, spoor grijze vlekken, boring stuit
Opm: Boring is drie keer geplaatst en alle drie keer gestuit op harde laag							
2			30	Klei, matig zandig	Kalkloos	Grijs-bruin	Bouwvoor, weinig puinresten
			60	Klei, zwak zandig	Kalkloos	Donker grijs	Spoor zwakke plekken, spoor puinresten, omgewerkt
			90	Klei, sterk siltig	Kalkloos	Geel-grijs	Spoor zwarte vlekken, spoor puinresten, omgewerkt
			120	Veen, sterk kleiig	Kalkloos	Grijs-bruin	hout
			320	Veen, sterk kleiig	Kalkloos	Bruin	Hout, Zegge
3			30	Klei, matig zandig	Kalkloos	Bruin-grijs	Bouwvoor, weinig puinresten
			70	Klei, matig siltig	Kalkloos	Bruin-gruis	Spoor puinresten, spoor baksteen, omgewerkt
			110	Veen, sterk kleiig	Kalkloos	Donker grijs-bruin	hout
			400	Veen, zwak kleiig	Kalkloos	Bruin	Hout, zegge
4			10	Veen, mineraal arm	Kalkloos	Bruin	tuinaarde
			30	Zand, zwak siltig, matig grof	Kalkloos	Grijs	Opgebracht
			90	Klei, sterk zandig	Kalkloos	Zwart	Weinig stenen, weinig sintels, omgewerkt
			110	Veen, sterk kleiig	Kalkloos	Donker bruin	Zegge, hout
			200	Veen, mineraal arm	Kalkloos	Bruin	Riet, zegge, hout
5			10	Veen, mineraal arm	Kalkloos	Bruin	Tuinaarde
			20	Zand, zwak siltig, matig grof	Kalkloos	Grijs	opgebracht
			80	Klei, sterk siltig	Kalkloos	Donker grijs	Spoor puinresten, spoor sintels, omgewerkt
			200	Veen, kleiig	Kalkloos	Bruin	Zegge, hout
6			30	Veen, kleiig	Kalkloos	Grijs-bruin	Spoor puinresten, spoor zwarte vlekken, omgewerkt
			200	Veen, kleiig	Kalkloos	Bruin	Hout, zegge